

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

« Στο Θησείο ήταν γειτονιά που υπήρχαν πάρα πολλοί Εβραίοι, γεμάτο. Υπήρχαν και πολλοί φίλοι Χριστιανοί. Εγώ έχω φιλενάδα εξήντα χρόνια. Τρώγαμε, εξοχές πηγαίναμε, τι να σας πω... Ήταν πάρα πολύ καλές οι σχέσεις...»

Σιμχά Μπατή

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

«Πηγαίναμε στου Ζαχαριάδη το σχολείο. Εκεί είχα πολλούς συμμαθητές, ο Μίμης ο Πιπανό, ο Ούγκο ο Μορντόχ, ο Μάριο ο Μοντιάνο, ο Σολομών ο Σαμσών, με αυτούς τους ανθρώπους είχα ιδιαίτερες σχέσεις και φιλίες. Μια τάξη μικρότερη ήταν η Έρικα η Κούνιο με την οποία κάναμε τον Διαπλασιακό σύλλογο, επί χρόνια ολόκληρα, και τι δεν κάναμε. Αλλά δυστυχώς, το τελευταίο πάρτυ που κάναμε με όλα τα παιδιά ήταν το Φεβρουάριο του '43, τότε τους κάναν το γκέτο. Τον Φεβρουάριο κάναμε το πάρτυ, μαζευόμασταν στο σπίτι μου, και δεν τα ξαναείδαμε τα παιδιά γιατί χάθηκαν...»

Νικόλας Δίγκας-Χαρδαλιάς

Η Εβραϊκή Καβαλιώτικη οικογένεια Δημητρίου

Η Εβραϊκή οικογένεια Δημητρίου κατοικούσε στην Καβάλα. Κατά την διάρκεια της κατοχής η οικογένεια αναγκάζεται, να μεταβιβάσει το σπίτι της σε μια Ελληνίδα, και εκείνοι για να αποφύγουν την σύλληψη καταφεύγουν πρώτα στην Θεσσαλονίκη και μετά στην Αθήνα. Τα περισσότερα μέλη της οικογένειας Δημητρίου προτιμούν να εκχριστιανιστούν και να αλλάξουν τα ονόματά τους πιστεύοντας ότι με αυτόν το τρόπο θα γλύτωναν από τους Γερμανούς. Η οικογένεια αναγκάστηκε να διαιρεθεί και να βρει καταφύγιο σε σπίτια Ελλήνων χριστιανών

ελπίζοντας ότι κάποια μέλη της θα μπορούσαν να επιβιώσουν.

Μετά το τέλος του πολέμου και την επανένωση της εναπομείνας οικογένειας αποφασίζουν να επιστρέψουν στην Καβάλα. Όμως η Ελληνίδα στην οποία είχαν μεταβιβάσει το σπίτι τους δεν δέχεται να το επιστρέψει. Μετά από δικαστικούς αγώνες επικρατεί η σολομώντειος λύση της επιστροφής του μισού ακινήτου στην οικογένεια.

Μαρτυρία του Αρον Αρμάντο μέλους
της Εβραϊκής κοινότητας της
Κέρκυρας

Σύμφωνα με την μαρτυρία του Αρόν Αρμάντο ,στις 6 το πρωί της 9ης Ιουνίου 1944 οι Γερμανοί κατακτητές συνεπικουρούμενοι από Έλληνες συνεργάτες των Ναζί αλλά και από την εβραϊκή αθηναϊκή οικογένεια Ρεκανάτι διατάζουν όλα τα μέλη της κοινότητας να συγκεντρωθούν στην πλατεία. Μαζεύτηκαν περίπου 1650 άτομα. Από εκεί οδηγήθηκαν στο Κάστρο της Κέρκυρας και μετά απο 4 μέρες άρχισε η σταδιακή μεταφορά τους στην Αθήνα και στη συνέχεια στο Αουσβιτς. Μέχρι τις 29 Ιουνίου 1944 όλοι οι Εβραίοι της Κέρκυρας βρίσκονταν στο στρατόπεδο. Ο Αρόν έκανε αυτό το φρικτό ταξίδι σε ένα

βαγόνι με άλλα 89 άτομα, όρθιος χωρίς φαγητό και νερό. Όταν έφτασαν στο στρατόπεδο η συντριπτική πλειοψηφία των ομόθρησκων του οδηγήθηκε ,την ίδια μέρα στους φούρνους και εξοντώθηκε.

Ο Αρόν έγινε επίσης μάρτυρας και ενός άλλου τραγικού συμβάντος. Οι Εβραίοι της Κέρκυρας τον Ιούνιο του 1944 αρνήθηκαν να αναλάβουν εργασία στα κρεματόρια του Άουσβιτς και εκτελέστηκαν ομαδικά.

Μετά την απελευθέρωση του ο Αρόν μόνος από την οικογένειά του επέστρεψε στην Κέρκυρα . Εκεί βρήκε λεηλατημένη όλη την οικογενειακή του περιουσία και ξανάρχισε την ζωή του από το μηδέν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΟΛΟΥ

«Μέναμε σε μια γειτονιά κοντά στη
Συναγωγή η οποία ονομαζόταν «Τα
Εβραϊκά». Ακόμα και τότε δεν ήταν
μόνο Εβραίοι, είχε και Χριστιανούς.
Οι σχέσεις ήταν πολύ καλές, στον
Πόλεμο βοήθησαν για τη σωτηρία
μας»

Ηλίας Κονές

Τα κρυμμένα παιδιά

Η οικογένεια Σίμχα, το 1940 αποφασίζει να μετακομίσει στη Θεσσαλονίκη προκειμένου να μην γίνουν αντιληπτοί. Αναγκάστηκαν να ξαναμετακομίσουν, όμως, λόγω υψηλού ενοικίου, στην Αθήνα σε περιοχή που ήταν υπό Ιταλική κατοχή. Στη συνέχεια, τα μέλη της οικογένειας βαπτίστηκαν χριστιανοί και εξασφάλισαν ψεύτικες ταυτότητες αλλάζοντας τα ονόματά τους. Όταν η Αθήνα πέρασε στα χέρια των Γερμανών, τα παιδιά εκτός του Παύλου αναγκάστηκαν να υιοθετηθούν από άλλες οικογένειες. Για το Παύλο, όσο οι μέρες περνούσαν γινότουσαν δυσκολότερες. Ο πατέρας κατάφερε να διαφύγει, παρά τις δυσκολίες, στη

Μέση Ανατολή και η μητέρα μαζί με τον Παύλο υποχρεώθηκαν να αλλάξουν για άλλη μία φορά κατοικία. Το επόμενο σπίτι τους βρισκόταν στο Θησείο, όπου η ζωή τους έγινε λίγο πιο φυσιολογική από ότι ήταν πριν. Ο Παύλος έκανε πάλι παρέα με συνομιλίκους του, πουλώντας τσιγάρα και κάνοντας φάρσες. Ο φόβος, βέβαια, για την επιβίωση, ήταν ακόμα εκεί.